

sunt; quum Deus tum revelationis, tum legum naturalium auctor sit, neque in illo, qui ipsa veritas est, ulla contradictio haberi possit.

II. Hoc præsertim dicendum est de magnetismo animali, de quo hæc pauca sufficiat transcribere ex epistola Encyclica Sacræ Romanæ Inquisitionis ad omnes Episcopos: « Applicatio principiorum et mediorum » pure phisicorum ad res et effectus vere supernaturales, ut phisice explicantur, non est nisi deceptio omnino illicita et hæreticalis » (1).

III. Abhorreant fideles, studiis ac vigiliis nostris concrediti, a perniciosissimo spiritismi systemate, quod e paganorum figmentis iterum in lucem evectum, revelationis doctrinas evertere conatur, familiarumque tranquillitati nocet. Hoc reprobamus et proscribimus: omnia enim quæ de ipso prædicantur catholicis dogmatibus adversari cognoscimus; vel enim quæ apparent sunt ementitæ fictiones quibus « dæmones ingerunt se, ut mentes hominum implicent vanitati, » vel « dæmon expresse invocatur ad futura (seu occulta) manifestanda, » et in utroque casu ex operatione dæmonum procedit » (2), et quidquid procedit ex societate dæmonum et hominum, superstitiosum est (3), ideoque vitium religioni oppositum » (4).

IV. Quoniam vero illorum impietas est coercenda, qui cultum uni Deo debitum quacumque superstitione pervertunt, aut tenebrarum principi tribuunt, illoque expresse vel tacite adjutore utuntur, ut hujusmodi contagionem a nostris Diœcesibus arceamus, ipso facto excommunicatos declaramus, omnes qui cum maledicto dæmone pacta inire non reformidant, quique magicis cujuscumque generis artibus operam navant; Nobisque has censuras reservamus.

V. Explorent præterea Parochi, ne quæ forte præsertim inter rudiores subreperant superstitiosæ opiniones, quæ tunc præcipue habentur dum rei cuiusdam major, vel prorsus alia tribuitur virtus, quam sive ex se, sive ex divina institutione adnexam habet, et omnem curam adhibeant, ut superstitiosos ritus, mores et actus, prudenter quidem, sed efficaciter depellant. Prospiciant tamen ne ulli audientium scandalum afferant, dum contra superstitiones verba faciunt, atque idcirco numquam distincte exponant quonam modo exerceatur quæque superstitio.

VI. Ne quis vero sacerdos turpis lucri vel ambitionis causa vulgi credulitate abutatur, foveatque superstitionem. Si quem hujusce criminis reum deprehenderit Episcopi, pœnis canonicis proprio arbitrio

(1) 4 Aug. 1856. (2) S. Tom. 2. 2. quæst. 95 art. 2.
(3) S. Aug. Lib. 2. De Doctr. Christ. cap. 23.
(4) Thom. 2. 2. quæst. 92. art. 1.

puniant. Superstitiones enim fidem sæpe moresque corrumpunt, ac insuper causam præbent Ecclesiæ sanctæ hostibus sive eam impugnandi, sive pietatem religionemque in ludibrium vertendi.

VII. Absit quoque ut fideles et eo magis Sacerdotes, qui thesauri Sacrarum Litterarum sunt custodes, earum verba ad scurrilia, vana, fabulosa, aut superstitiosa ausu temerario convertant. Isti omnes verbi Dei violatores, si qui fuerint, juxta Decretum Concilii Tridentini, justis pœnis per Episcopos coerceantur (1).

VIII. Nemo denique audeat falsas revelationes, aut nova miracula, propria auctoritate evulgare, quod parum abest a superstitione, et expresse vetitum est a Concilio Tridentino (2).

TITULUS VII.

DE MEDIIS AD FIDEM TUENDAM AC FOVENDAM.

Nobis satis haud esse ducimus inimicorum insidias detegere, eorumque machinationes et artes omnibus patefacere, sed depositum ipsius fidei incolume custodientes, eam in populis vividam atque frugiferam in bonis operibus reddere peroptamus, ne vel ignorantia obscuratur, vel tepore languescat; quum ea tantum vera et salutaris sit quæ per charitatem operatur (3).

I. In primis valde oportere censemus de instructione fidei ejusque integritate ac puritate in omnibus scholis, collegiis, institutis, atque universitatibus promovenda vel tuenda sollicitè curare, et præcipue ut in ipsis monita præceptaque Smi. Domini nostri Leonis Papæ XIII rite serventur, cum in suis Encyclicis de disciplinis philosophicis, historicis et de liberalibus artibus sapientissime pulchreque disserit. Summus Pontifex, tamquam vigilantissimus Pastor, Antistites, omnes animarum rectores, ac catholicos magistros, ut in iis disciplinis restaurandis ac fovendis summopere se intentos exhibeant, suadet, monet, ac præcipit. Propterea cum admodum lamentabilem instructionis statum judicemus in multis scholis, ac institutis, seu universitatibus, sicuti de acatholicis et laicis scholis pertractantes diximus, necessitas urget, vel ea meliorandi, vel nova, sed vere et omnino catholica erigendi. Præsules ergo, animarum rectores, et fideles omnes exhortamur ac moneamus, ut pro suo posse et juxta media sibi benevisa, sive collective, sive separatim, tum Gubernii auxilio et protectione fruentes, tum

(1) Con. Trid. Sess. IV. Decret. de usu Sacror. Libror.
(2) Sess. XXV, decret. De Invocat. Sanctor. (3) Galat. V, 6.

propriis et particularibus sumptibus utentes, illarum restaurationem, vel novarum erectionem iterum iterumque intendant; nam sollicitudo nostra, quamvis magna sit et jugis, numquam sufficiens erit, et populi christiani concursus necessitatem, hac in re, non satis ponderabimus ad fidei jura utiliter sustinenda.

II. Opportuna etiam ad hunc christianæ vitæ fructum obtinendum sunt catecheses ad pueros informandos in fide et in sincera pietate, ut dilatato corde et inoffenso pede a primæva ætate viam mandatorum Dei cucurrant, necnon divinæ doctrinæ frequens prædicatio; ita tamen ut non aerem verberet inanibus verbis, sed juxta Pii IX et Ssmi. Domini Leonis XIII sapientissima monita, dirigatur præcipue ad veritates fidei stabiendas, clarisque argumentis confirmandas, quantum captus mentis audientium patiat et sinat. «Concionatores in exponendis »sanctissimæ religionis mysteriis, in beatissimæ Virginis et sanctorum »laudibus dicendis, non solum virtutes christianas animis audientium »instillare studeant, sed etiam inde arripiant occasionem qua veritates »fidei commemorent, explicent, aut ostendant (1). Deinde assiduitate »dicendi hortandique protrahere multitudinem oportet ad præcepta re- »ligionis diligenter addiscenda; cujus rei gratia valde suademus, ut »scriptis et concionibus tempestivis elementa rerum sanctissimarum »explanentur, quibus christiana philosophia continentur (2). Quum »autem ratio divini cultus ex hisce duobus constet, piis dogmati- »bus et actionibus bonis, neque doctrina sine operibus bonis accepta »sit Deo, neque opera recipiat Deus a religionis dogmatibus sejuncta, »neque in solo opere virtutum, aut in sola observantia mandatorum, »sed etiam in tramite fidei angusta et ardua sit via (3),... ea omnia pe- »ragite quibus ipsi fideles populi magis in dies salutaris catholicæ veri- »tatis ac doctrinæ pabulo enutriti, Deum ex toto corde diligant, ejus- »que mandata apprime servant, sanctuarium ejus frequenter ac religio- »se adeant, sabbata ejus sanctificent, ac sæpe, qua par est veneratione »et pietate, tum divini sacrificii celebrationi intersint, tum ad sanctissi- »ma pœnitentiæ et Eucharistiæ sacramenta accedant, et singulari de- »votione sanctissimæ Dei Genitricem immaculatam virginem Mariam »prosequantur et colant, ac mutuam inter se continuam charitatem ha- »bentes, et precibus instantes ambulent digne Deo per omnia placen- »tes, in omni opere bono fructificantes (4).

(1) Pius IX, Encycl. *Nostis* 8 Dec. 1849.

(2) Leo XIII, Encycl. *Humanum genus*.

(3) S. Cyrill. Hyerosol. catech. IV, illuminand. n. 2.—S. Leo Serm. 5. De nativitat. Dom. (4) Pius IX, Encycl. *Singulari quidem*.

III. »In hunc finem non parum profecto conferet pias illas conso- »ciationes moderari et provehere, quæ magno rei catholicæ bono nos- »tra maxime hac ætate constituta sunt (1). Constanti enim experientia »compertum est, mutuis exemplis singulorum animos incendi, et »multorum in unum collatis viribus et consiliis plura ac majora per- »fici opera bona: frater enim qui a fratre adjuvatur, quasi civitas »firma» (2). Hac evidenter de causa ad hæc collegia et sodalitia vel instituenda vel instauranda omnes hortatur Episcopus Ssmus. in Christo Pater Leo XIII, cujus mandatis et adhortationibus pleno animi obsequi cupientes, parochos, sacerdotes omnes, zelantesque laicos monemus, ut in auxilium nobis veniant. Optamus enim, ut ubique instituantur, quæ in aliquibus locis erectæ jam fuere societates et scholæ operario- rum catholicorum, juventutis catholicæ, scholæ dominicales pro pue- llis, necnon aliæ pro diebus festis colendis et sanctificandis, et pro ex- tirpanda blasphemia.

IV. Singulari modo promovendum statuimus tertium Sancti Fran- cisci ordinem a Smo. Domino nostro Litteris Apostolicis commen- datum uti speciale et aptissimum necessitatibus ætatis nostræ re- medium (3); itemque confraternitatem sanctissimi Rosarii ab ipso zelantissimo pastore laudatam ac sæpius inculcatam (4); associationem matrum christianarum sub patrocinio S. Monicæ a Pio IX summopere commendatam, ad hoc ut piæ matres tot filios deperditos suis preci- bus et lacrymis in viam salutis reducant, et societatem S. Vincentii a Paulo, opus eximium a Gregorio XVI primum probatum, laudibus ac indulgentiarum thesauro a Pio IX auctum, et de quo ita loquitur amantissimus pater Leo XIII. «Silere hoc loco nolumus illam specta- »culo, exemploque insignem de populo inferioris ordinis tam præclare »meritam societatem quæ a Vicentio patre nominatur. Cognitum est »quid agat, quid velit: scilicet tota in hoc est, ut egentibus et calami- »tosis suppetias eat ultro, idque sagacitate ac modestia mirabili: quæ »quo minus videri vult, eo est ad charitatem christianam melior, ad »miseriarum levamen opportunior» (5).

V. Nec possumus de hoc finem loquendi facere quin omnibus et summopere commendemus cum eodem Ssmo. Domino alia prægran- dia a summis Pontificibus laudata opera catholica *Propagationis Fi- dei nempe, et Sanctæ Infantæ, ac Scholarum Orientalium*. Qui per Dei

(1) Leo XIII, Encycl. *Inscrutabili* 21 April. 1878.

(2) Prov. XVIII, 19. (3) Encycl. *Auspicato* 17 Sept. 1882.

(4) Encycl. *Supremi Apostolatus* 1 Sept. 1883.

(5) Encycl. *Humauum genus*.

misericordiam inestimabile fidei donum accepimus et gloriamur in spe filiorum Dei (1), nullimode melius debitas Deo rependere possumus gratiarum actiones, quam hoc ipsum beneficium omnibus hominibus, quantum nobis est, procurantes verbo et opere; oratione scilicet, et eleemosyna. Qui Patrem orans vere et ex corde dicit: *sanctificetur nomen tuum, adveniat regnum tuum* (2), si in nullo cooperare vult, ut ad hoc regnum veniant, qui in tenebris sedent, et in umbra mortis? (3). Si quis viderit fratrem suum necessitatem habere, et clauserit viscera sua ab eo; quomodo charitas Dei manet in eo? (4). In extrema spirituali necessitate positi sunt tot homines, quibus lumen adhuc non effulsit veritatis: in extrema necessitate parvuli a crudelibus derelicti parentibus: in extrema necessitate qui a Deo vocati, parentes, domum, patriam, omnia relinquentes barbaras pergunt regiones ad evangelizandos populos qui Deum ignorant. Eis igitur subveniamus, nobisque ipsis lucrum pergrande faciamus; «amplissima profecto merces illum» manebit, qui insumpto in sacras missiones ære vel exiguo, precibusque adjectis, plura simul et varia charitatis opera, exercet, et quod »divinorum omnium divinissimum sancti patres dixerunt: adjutor fit »Dei in salutem proximorum» (5).

TITULUS VIII.

DE BONIS LIBRIS DISSEMINANDIS.

I. Sicut ex debito pastoralis officii perversos libros et libellos, omnia qua pollemus, vi e medio tollere debemus, omnesque fideles hortari, ut eos procul a se et a sua unusquisque domo et familia rejiciat, nihil pariter ex parte nostra prætermittendum est, ut libri salubres, sanæ doctrinæ, et qui vere prosint legentibus propagentur et disseminentur. Hoc tanto majori studio procurandum nobis est, quo magis in diem augentur conatus et prope incredibilis diligentia hæreticorum et sectariorum hominum, qui tempus, ingenium, pecunias et labores eo conferunt, ut detestabiles contra Deum, sanctam Ecclesiam, catholicam fidem, moresque honestos libellos pene infinitos ubique locorum palam vel subdole introducant, ut quod diabolus insidiis suis, artibusque nondum est assecutus, ipsi libellis suis perficiant, animasque catholicorum, fide deleta, moribusque corruptis, in perpetuum interitum aucupentur. Documento igitur nobis sint hostes ipsi, qua

(1) Rom. VI, 2. (2) Luc. XI, 2. (3) Id. I, 79. (4) I. Joann. III, 17.
(5) Leo XIII. Encycl. *Sancta Dei Civitas* 3 Dec. 1880.

diligentia, quo animi ardore, qua constantia bonum certamen fidei certare debeamus (1). Haud multum sane laudis in eo est, ut quod impii homines in causa pessima faciunt, nos in optima faciamus, quemque hi in perdendis animabus impendunt laborem, nos eundem in salvandis impendamus: at eos ne ulla quidem ex parte æmulari, turpissimæ ignaviæ est.

II. Ne ergo de nobis dicatur: «filii hujus sæculi prudentiores filiis lucis sunt in studiis suis (2), omnes tum pietate, tum doctrina præstantes hujus ecclesiasticæ provinciæ viros, ac præsertim sacerdotes obsecramus in Domino, ut contraria contrariis curando, parvæ molis scripta, ab Episcopis antea probata, edant in ædificationem fidei, ac salutarem populi instructionem, ac ut eadem scripta, uti et alii incorruptæ pariter doctrinæ probatæque utilitatis libri ab aliis conscripti, prout locorum aut personarum ratio suggesserit, inter fideles diffundantur (3).

III. Quum vero non desint in Hispania societates et typographi editores, qui evulgationi libellorum sanæ doctrinæ zelantes adlaborant, eosque exiguo prætio dant, ut ab omnibus facile comparari queant, illos magnopere commendamus. Parochi cæterique sacerdotes fideles adhortentur ut libros, opuscula, folia quæ ab illis eduntur, comparare studeant. Eos insuper viros sive clericos, sive laicos, qui facultatibus dotibusque necessariis pollent, in Domino provocamus et invitamus, ut quocumque modo potuerint, sive adjuvando scriptores et editores, sive typographias catholicas stabiliendo, præsertim in civitatibus episcopalibus, sive quotquot possint comparando libellos et folia catholica, illaque distribuendo et disseminando, præcipue inter pueros et ruricolos, in propugnationem fidei et morum honestatis vires, ingenium, pecuniam impendant, scientes magnam sibi benedictionum segetem reservatam habere a Domino dicente: *qui ad justitiam erudiunt multos, quasi stellæ in perpetuas æternitates* (4).

IV. Optandum foret, ut tam fidelium, quam sacerdotum zelus studiaque concurrerent ad erigendas in variis parœciis, maxime oppidorum, bibliothecas ad mutuandos libros, opuscula et ephemerides, unde omnes, absque periculo salutis, legendi cupiditati, quæ omnes ubique invadit, possent fieri satis per scripta vere utilia tum de sacris et religiosis, tum de profanis rebus et ad relaxandos quoque animos, vel gratis, vel exiguo prætio eis tradita. Oporteret saltem in unoquoque ex oppidis aliquem pium designare virum, qui cum catholicis editoribus

(1) 1. Timoth. VI, 12. (2) Luc. XVI, 8.
(3) Pius IX Encycl. *Nostis*. (4) Dan. XII 3.

relationem instituens, mediator sit inter eos et loci fideles ad præfatos libros et opuscula prompte et commode habenda et diffundenda. Eo sane modo implebuntur vota sanctissimi Domini nostri Leonis Papæ XIII feliciter regnantis, cum ad Episcopos Lusitaniæ eisdem in adjunctis versantes nuperrime scribat ac pie animadvertat: *Plurimum juverit, si cura ductuque vestro diaria publicentur, quæ malis venenis undecumque oblati opportune medeantur, suscepto veritatis, religionis patrocinio.*

V. Non minore studio procurandum est in omnibus provinciæ Diœcesibus, prout fit jam in Salmantina, piam ephemeridem titulo *Hebdomada Catholica*, vel alio simili in lucem prodere, quæ gratis fidelibus distribuatur, in qua utilia et practica quoad fidem, pietatem et honestatem inveniunt et legant. Bonum semen seminabitur, quod benedicente Domino fructum afferet uberrimum. Ad hoc sanctum opus perficiendum, charitatem et piam divitum largitatem invocamus eisque dicimus: *Honora Dominum de tua substantia (1): potens est autem Deus omnem gratiam abundare facere in vobis, ut in omnibus semper omnem sufficientiam habentes, abundetis in omne opus bonum (2).*

VI. Ut abundantius lux fidei diffundatur, solliciti sint Christi sacerdotes, ut sive in scholis, sive in catechesis exercitiis, sive in congregationibus, quarum cura ad ipsos pertineat, libri conspicui, folia religiosa et piæ imagines præmio sint virtuti et scientiæ.

TITULUS IX.

DE CENSURA ET APPROBATIONE LIBRORUM.

Fidei iudices, doctrinæ, morumque integratis magistri, custodes et defensores cum sint Episcopi, quos Spiritus Sanctus posuit regere Ecclesiam Dei (3), certum est omnino ad ipsos de jure pertinere librorum examen ad religionem spectantium, eorumque approbationem, si Ecclesiæ doctrinæ conformes inveniuntur, vel illorum reprobationem qui eidem repugnent aut contradicant. Imponderabile enim præmium veritatis catholicæ, et vitæ christianæ sanctimonia poscunt omnino, ut omnis error, vel mendacium aut venenum ab ore et oculis christianorum amoveantur.

Hinc ex constanti Ecclesiæ disciplina jure cautum est (4) ne præfati libri typis demandentur, et ad usus publicos in lucem prodeant, nisi prius ab Episcopis vel eorum delegatis examinati et probati fuerint.

(1) Prov. III, 9. (2) 2. Cor. IX, 8. (3) Act. XX, 28.

(4) Leo X. Decr. *Inter sollicitudine*.—Conc. Trid. sess. IV. De editione et usu Sacrarum Scripturarum.

Ut ergo legitimæ auctoritati debitum præstetur obedientiæ obsequium, ut animarum pastoribus qui solertes in grege dominico vigilias instituunt, cunctorum rem bonam promovere conantium studia pateant, atque superiorum approbatione libri majus pondus coram fidelibus, amplioremque benedictionem pro legentibus a Deo obtineant, ad normam sacrarum canonum sequentia decernimus.

I. Sacræ Scripturæ vulgatæ editionis libros nullus typographus imprimat absque auctoritate proprii Episcopi, cujus est invigilare, ut exemplaris Vaticani forma omnino et fideliter servetur (1).

II. Similiter sub statutis pœnis vetitum est Missale, Rituale, Breviarium, Benedictionale, aliosque quoscumque libros liturgicos typis mandare sine expressa Episcopi licentia, in illorum prodromo inserenda.

III. Catechismi, orationum formulæ, cantica spiritualia, libri ad religiosam in scholis institutionem, omnia in genere quæ ad pietatem pertinent, quocumque nomine vocentur, quamvis speciosos titulos exhibeant, nec imprimantur, nec vendantur nisi prævia Ordinarii licentia in scriptis.

IV. Nullus sive clericus, sive laicus, absque Ordinarii permissu, libellos aut pagellas imprimi faciat et diffundat, quibus narrentur et commendentur fidei populo nova, insolita et hactenus in Ecclesia incognita, seu non probata pietatis exercitia, aut novæ soladitates, aut indulgentiæ, quarum authenticitas non canonice constet, neque in fidem proponat prophetias, visiones, miracula absque sui Episcopi recognitione et approbatione.

V. Clerici omnes religiose observent quæ a sacris conciliis sancita sunt, ideoque nemo illorum publici juris faciat librum quemcumque de sacra theologia, divina Scriptura, historia ecclesiastica, jure canonico, theologia naturali vel morali, necnon de philosophia tractantem, antequam a diœcesano Antistite, vel si Regularis sit, a legitimo superiori Regulari, si de illis est cui de jure pertinet, licentiam rite obtineant.

VI. Operis sui examen et approbationem petant etiam laici, si de rebus prædictis libros evulgare cupiant, tum ut sese fideles Ecclesiæ filios exhibeant ejus præcepta servantes, tum ut nulla in aliorum piorum animis oriatur suspicio de illorum doctrina, dum in libri prodromo non videat illam examinatam, et a legitimo superiore probatam fuisse.

VII. Solliciti ne qui militant Deo quotidianis opinionum conflictibus, cum sacerdotalis honoris et proprii ministerii detrimento, se implicent, prohibemus ne clerici, absque prævia Episcopi licentia, diarium

(1) Conc. Trid. sess. IV, loc. cit.

seu periodicum scriptum suscipiant edendum aut dirigendum, atque hortamur ne quoque in prædictis foliis operam exhibeant, Episcopo inconsulto.

VIII. Ad examinanda scripta, quæ auctores in vulgus emittere cupiant, opportunum est, ut Episcopi adhibeant viros ingenio prudentia, zelo ac pietate probatos, quorum erit manuscripta ipsis, jubente Episcopo, delata examinare, atque ea cum adnotationibus congruentibus ad eundem remittere. Huic examinerum consilio præscribant Episcopi regulas pro suo munere recte fungendo; nihilque sapientius invenire poterunt, quam quod hac de re a summo Pontifice Benedicto XIV institutum legitur.

IX. Iisdem examineribus committant Ordinarii examen censuramque scriptorum seu librorum, qui jam typis evulgati fuerint, de quorum sententiis in rebus fidei et morum suspicio habeatur, ut ipsi, illas ponderose perpendentes, in scriptis votum referant Episcopo, qui juxta sacros canones iudicium suum pronuntiet.

X. Si de foliis, seu levis momenti scriptis agatur, sufficiat licentiam imprimendi apponere cum simplici formula: *potest prælo mandari*, vel alia simili. Si vero agatur de libris majoris momenti, imprimantur in fronte libri examinerum votum et licentia Ordinarii (1), cujus vis ac sensus tantum erit, nihil in libro haberi quod fidei ac doctrinæ catholicæ, vel morum disciplinæ repugnet; minime vero ejusdem *in omnibus* expressa approbatio et commendatio. Iudicium tamen et licentia non censeatur definitive tradita, donec liber in integrum typis mandatum fuerit, atque certo constiterit impressum a manuscripto non discrepare.

TITULUS X.

MONITA AD SCRIPTORES CATHOLICOS.

In tanta opinionum hodierna conflictatione, cum omnes de omnibus tam humanis quam divinis disserere non dubitent, laudandi sunt certe scriptores qui recto spiritu ducti, ac sincero veri et boni amore flagrant, omni ope et arte litteras, scientiasque excolunt et prosequuntur, humani ingenii culturam augentes et honestantes; sed illi in primis qui, religionis assertores, dogmata fidei, Ecclesiæ jurâ ac libertatem, morumque catholicorum sanctitatem vindicare ac tueri conantur. Dividens singulis, prout vult (2), largitor omnium donorum

(1) Conc. Trid. sess. IV. (2) 1. Cor. XII, 11.

Deus, hos elegit, spiritu intellegentiæ replevit (1), deditque eis linguam eruditam, ut possint sustentare eum, qui lassus est, verbo (2), exhortari omnes in doctrina sana, et eos qui contradicunt arguere (3). Felices, si danti eis sapientiam, dant gloriam (4), et requirentes quæ beneplacita sunt ei (5), lucent sicut luminaria in mundo (6), et Ecclesiæ sunt adjutores ad consummationem sanctorum in ædificationem corporis Christi (7).

Hos igitur scriptores catholicos laudantes, rem opportunam et pastoralis sollicitudinis dignam existimamus, monita quædam, vi auctoritatis divinæ nobis traditæ, ac in spiritu charitatis, qua omnes in Christo amplectimur, illis tradere, non quidem ea mente, ut scribendi studium comprimatur, vel recidatur legitima in dubiis opinandi libertas, verum ut via securior pateat, ut scopulos undequaque imminentes declinent, in quos nonnulli, minus caute ambulantes, sæpe sæpius impingunt, atque inde ex eorum scriptis uberiores Ecclesia fructus percipiat. Ad hoc summopere nos allicit adhortatio et exemplum sanctissimi in Christo Patris et Domini Leonis XIII, qui pluries monita catholicis tam librorum quam ephemeridum scriptoribus, per Episcopos dare dignatus est, quæ, «si utiliter in commune bonum elaborare velint, præ oculis habeant et fideliter sequantur oportet» (8).

I. In primis ergo rectissima in scribendo sit intentio, non quærendo quæ sua sunt, sed quæ Jesu Christi, cujus regnum et imperium, laborantes ut boni ipsius milites (9), omnes propugnare tenemur, non quærentes ab hominibus gloriam (10) sed in hoc gaudentes, quod annuntietur Christus (11), et quod omnes intelligant veritatem, et fideles in dilectione acquiescant illi (12).

II. Sciant præterea, ingenii robur aut venustatem minus prodesse quam cordis munditiam et sanam eruditionem. Eapropter se ipsos prius exerceant ad pietatem (13), attendant lectioni et doctrinæ, instent in illis (14), consilia a doctioribus et maturioris scientiæ et ætatis hominibus requirentes; humili in primis oratione ab eo illuminari postulent, qui dat sapientiam sapientibus, et scientiam intelligentibus disciplinam (15) ne forte, a conscientia et fide aberrantes, convertantur in vaniloquium, non intelligentes neque quæ loquuntur, neque de quibus affirmant (16), atque dicentes se esse sapientes, stulti fiant (17).

(1) Eccl. XXXIX, 8. (2) Isai. L, 4. (3) Tit. I, 9. (4) Eccl. LI, 23.
(5) Eccl. II, 10. (6) Philip. II, 15. (7) Ephes. IV, 12.
(8) Epist. ad Episcop. Belgii 3 Aug. 1881. (9) 2. Timoth. II, 3.
(10) 1. Thes. II, 6. (11) Philip. I, 18. (12) Sap. III, 9.
(13) 1. Timoth. IV, 7. (14) Id. id. 13. (15) Dan, II, 21.
(16) 1. Timoth. I, 7. (17) Rom. I, 22.

III. Illos ergo qui de rebus fidei et morum tractare voluerint, monemus, ne sanctum hoc et difficile opus aggrediantur, antequam optime instituti *operarii inconfusibiles* (1) esse possint, ne fides ipsa labefactetur et locus detur retractationibus, quæ propter nativam mentis humanæ superbiam semper sunt asperæ, et scriptori eas edituro sæpius periculosæ. Accurate discernant fidem a ratione, opinionem a dogmate. Regulis fidei ita attentis sint, ut non solum sacrorum dogmatum calleant mentem, sed etiam formam habeant sanorum verborum (2), ideoque semper et in omnibus sequantur doctrinam a Conciliis, vel a Romanis Pontificibus definitam, vel a sanctis Patribus traditam.

IV. De re philosophica tractaturi, præ oculis habeant rationem non esse fidei adversam, neque fidem rationi: veram philosophiam veramque religionem non esse æmulas, sed concordas, sibique invicem in indagazione et demonstratione veri naturalis opem ferre, lucem præstare, apprime consociari. At ubi ad divina, et ab Ecclesia definita vel probata ventum est, ita ratio partes agat suas, ut divinas non occupet; ut sequatur, non præeat, ut ancilletur, non imperet. Ipsi enim in iis sola obsequii gloria relicta est.

V. In rebus ecclesiasticis meminerint, quibus à Christo commissum sit munus docendi, arguendi et regendi potestas; ne nimiam in rebus religiosis auctoritatem usurpare, et ad Ecclesiæ gubernaculum reipsa manum admovere videantur, minime cogitantes, in militanti etiam Ecclesia milites haberi et duces, neque ex eo quod quis animo atque ingenio excellat, ei continuo fas esse imperare; sed illis tantum quibus a Christo data est potestas, et promissa usque ad consummationem sæculi assistentia, Episcopis, scilicet, quos Spiritus Sanctus posuit regere Ecclesiam Dei (3). «Eos in suam quemque ditione jus est præesse, corrigere, generatimque de iis, quæ e re christiana esse videantur, decernere» (4).

VI. Qui rebus politicis studia sua impendunt, civilis et politicæ potestatis primariam originem, quæ ab ipso Deo societatis auctore est, cum variarum regiminis formarum origine non confundant, neque ita formæ politicæ, cui sunt addicti, religionem adnectant, ut huiusmodi ac virtus ab illa omnino pendere videatur. «Igitur oportet rem sacram atque civilem, quæ sunt genere naturaque distincta, etiam opinione iudicioque discernere..... Religionem, et quidquid est

(3) 2. Tim. II, 15. (4) Id. id. I, 13. (5) Act. XX, 28.

(6) Leo XIII, epist. *Cum multa* ad Episc. Hisp. 8 Decembris 1882.

»singulari quodam vinculo cum religione colligatum, rectum est superioris ordinis esse ducere. Ex quo consequitur, eam, ut est summum bonum, in varietate rerum humanarum, atque in ipsis commutationibus civitatum debere integram permanere: omnia enim et temporum et locorum intervalla complectitur» (1).

VII. Si ergo quandoque politicæ quæstiones religionem et spiritualia attingant, tunc pro norma sentiendi et scribendi assumant catholici quod in Ecclesiæ documentis, et in summorum Pontificum constitutionibus sancitum est; præsertim in encyclica Gregorii XVI *Mirari vos* 15 Augusti 1832, et in illa, numquam satis laudanda, Smi. Domini Leonis XIII *Immortale Dei opus* 1 Novembris 1885, sicut et aliis ejusdem ab initio pontificatus sui. Hoc semper præ oculis habentes, ut unitatem fidei propugnent; errores omnes illi oppositos, de quibus superius locuti sumus, omni studio impugnent; Ecclesiæ libertatem ac jura strenue defendant, et pro viribus procurent ut in moribus et in legibus, in familiis, in populis et in nationibus stabiliatur, et magis magisque in dies firmetur imperium Salvatoris nostri Jesu Christi, cui a Deo Patre data est omnis potestas in cælo et in terra (2) ad salvandas omnes gentes, qui est rex regum et Dominus dominantium, et cui dictum est per prophetam: *Regnum tuum, regnum omnium sæculorum, et dominatio tua in omni generatione et generationem* (3).

VIII. Si vero scribant de rebus ad regimen Ecclesiæ, vel ad agendi rationem Episcoporum erga civiles potestates spectantibus, attendant summopere ne de summi Pontificis vel Ecclesiæ Antistitum sensu temere præjudicent, multoque magis ne iis agendi rationem præscribere, aut eos quæ sint numeris sui partes docere quodammodo videantur. «Si enim cum libri in lucem typis editi, tum ephemerides Episcopis executionem sui muneris difficiliorem forte reddunt: si reverentiam atque obedientiam, quæ ipsis debetur, exinde minui contingat, si Hierarchici Ordinis in Ecclesia divinitus constituti læsio fiat ac perturbatio; quum laicis, eorum doctrinam atque agendi rationem, qui vere magistri sunt atque pastores, judicandi jus sibi arroganter usurpantibus, huiusmodi ephemeridum opera non modo ad bonum quodvis obtinendum sterilis, sed multis etiam de causis maxime perniciose evaderet» (4).

IX. «Munus quod ad ipsos scriptores (præsertim ephemeridum) spectat, in iis omnibus quæ religionis intersunt, quæque Ecclesiæ in

(1) Leo XIII, epist. ad Episcop. Hispan. (2) Matth. XXVIII, 18.

(3) Ps. CXLIV, 13. (4) Leo XIII epist. ad Nunt. Parisien. 4 Nov. 1884.

»societate humana actionem attingunt, hoc est, suis Episcopis, Romanoque Pontifici, sicut et cæteri fideles omnes, mente et voluntate »plene subesse, eorum documenta sequi et publicare, impulsam plenam »animi submissione obsecundare, præceptionesque vereri et verendas »curare. Qui secus ageret, ut quorum in hac epistola spiritum atque »intentiones reprobavimus, studiis commodisque inserviret, nobili »quam suscepit missioni deficeret, atque ita agens, Ecclesiæ bonum se »prosequi causamque juvare frustra gloriaretur, non aliter quam qui »catholicam veritatem attenuare, vel dimidiare niteretur, aut vero »nimis timidum se ei amicum exhiberet» (1).

X. Experientia quotidiana compertum est, concertationes non solum de religione, sed etiam de scientiis, de historia ac præcipue de politica in æstuosas et contumeliosas disceptationes sæpissime inclinare; unde, ut optime ait S. Franciscus Salesius, *plus læditur charitas, quam illustratur veritas*. Summo igitur studio vitetur hæc disserendi ratio, quæ omnino aliena est a spiritu defensorum veritatis, quos dedecet esse contentiosos, imo et discipulorum Christi, qui non est dissensionis Deus, sed pacis (2). Opportunum itaque censemus in memoriam omnium revocare verba Benedicti XIV; «Cohibeatur scriptorum licentia, »qui, ut agebat Augustinus, sententiam suam amantes, non quia vera »est, sed quia sua est (3), aliorum opiniones non modo improbant, sed »illiberaliter etiam notant atque traducunt. Non feratur omnino privatas »sententias, veluti certa ac definita Ecclesiæ dogmata a quopiam in »libris obrudi, opposita vero erroris insimulari; quo turbæ in Ecclesia »excitantur, dissidia inter doctores aut feruntur aut foventur, et christianæ charitatis vincula persæpe abruptuntur» (4). Hæc sapientissimi Pontificis verba commemorans Smus. D. Leo XIII ait: «Plena sapientiæ »ac gravitatis præcepta doctis tradidit..... imo etiam exemplar ad imitandum proposuit sanctum Thomam Aquinatem, qui pacato semper »stilo et gravi dicendi forma utitur, non solum cum docet, veritatem »que argumentis communit, sed etiam cum adversarios urget et insectatur. Placet nobis hæc eadem Decessoris nostri præcepta iterum »sapientibus commendare, idemque exemplar exhibere» (5). «Pulchrum est, eos qui catholicum nomen scriptis quotidianis defendunt, »præ se ferre amorem veritatis constantem, minimeque timidum; sed »simul oportet nihil eosdem suscipere, quod bono cuiquam viro jure

(1) Leo XIII epist. *Litteræ tuæ* ad Card. Archiep. Paris 17 Jun. 1885.
 (2) 1. Cor. XIV, 33. (3) Confess. lib. XII, cap. 25
 (4) Const. *Sollicita* 9 Jul. 1753. (5) Leo XIII ep. ad Episc. Belgii.

»displicet, neque ulla ratione temperantiam deserere, quæ cunctarum »comes debet esse virtutum. In quo nemo sapiens probaverit, aut »stilum vehementem plus quam satis est, aut quidquam vel suspiciose »dictum, vel quod temere a personarum obsequio indulgentiaque discedere videatur» (1).

XI. Charitatem ergo in omnibus sectentur ii qui christiana mente scribere, imo et disceptare volunt; non quidem pavidam illam falsamque charitatem, quæ, ut hominibus placeat, Deo displicet, fovet errores, veritatem erubescit, sed eam quæ *veritatem simul et pacem diligens*, omnia pro veritate, omnia pro justitia, omnia pro Ecclesia et pro fratrum salute tolerare et libenter subire novit; quæ etiam *sine superbia de veritate* præsumens, *sine sævitia pro veritate* certans, errantes sanare, potius vult, quam oppugnare (2); quæ tandem quantum fieri potest cum omnibus hominibus pacem habet, quod ut assequatur de incertis non judicat, incognita non confirmat, proclivior est ad bene credendum de homine, quam ad male suspicandum, non se multum dolet errare, cum bene credit de malo, perniciose autem, cum male sentit forte de bono (3).

(1) Leo XIII epist. ad Episc. Prov. Taurin. etc. 25 Januarii 1882.
 (2) S. Aug. *de moribus Eccles. Catholic.* lib. 1. n. 2 c. litt. Petill. lib. 1. cap. 29.
 (3) S. Aug. id. in Ps. CXLVII n. 16.

